

Vihdoin se viimeinenkin

Kommunismi jakoi maailmaa vuosikymmenet. Jotta olisin päässyt vähän asioista jyvälle, ostin jo 60-luvulla divarista Marxin Pääoman kaksi ensimmäistä osaa. Kolmannen osan ajattelin hankkivani vasta sitten, kun olisin lukenut ensimmäiset. Kirjat komeilevat kunniapaikalla hyllyssäni ja kummastuttavat kavereitani.

Vaikka teoksen suomentajien ja tarkistajien joukossa vilahtaa ministeritason tekijä, Tuure Lehén, jo ensimmäinen osa jäi minulta pahasti kesken. En vakuuttunut. Kävi vähän kuin nuorelle Wahlroosille, joka tuhtuneena kertoi löytäneensä Pääoman lisäarvoteoriasta pahan virheen. Eihän hyödykkeen arvo voi riippua siihen uhratuista panoksista. Arvo määräytyy markkinoilla. Marxin ennustus vääjämättömästä luokkasodasta on siis väärä.

Olen pyrkinyt käymään jokaisessa kommunistisessa tai jälkikommunistisessa maassa. Niitä ei ole enää montaa. Euroopan viimeisin on Aljaksandr Lukašenkan kovin ottein johtama Valko-Venäjä, jota Bush nuorempi kutsui kerran Euroopan viimeiseksi diktatuuriksi.

Valko-Venäjä herättää torjuvia tunteita. Maassa on jatkuvasti pidätetty toimittajia, jotka sattuvat vähänkin arvostelemaan hallintoa. Vaalit ovat näennäisesti vapaat, mutta ennen vaaleja opposition näkyvimmän opposition edustajat tavallisesti pidätetään. Valko-Venäjä soveltaa vielä kuolemantuomiota, eikä se ole Euroopan neuvoston jäsen.

Vuonna 2012 Valko-Venäjä pääsi maailman otsikoihin. Ruotsalainen mainostoimisto pudotti pienkoneesta Minskiin 800 demokratianallea. Pehmolelujen mukana tuli ihmisoikeuksia koskevia viestejä. Siinä menivät maiden diplomaattisuhteetkin poikki.

Vihdoinkin koitti tilaisuus tutustua tähän Euroopan viimeiseen, kun suomalainen matkatoimisto järjesti pätevien oppaiden vetämän sotahistoriallisen matkan maahan. Valko-Venäjähän sijaitsee Euroopan keskipisteessä, joten monet sodat ovat jyränneet alueen yli. Ja sotien jälkeen sen rajoja on siirrelty mielivaltaisesti.

Napoleonin lähes 600 tuhannen miehen vahvuinen armeija marssi Valko-Venäjän kautta kohti Moskovaa. Kun rampa joukko rämpi vuoden 1812 marraskuun pakkasessa pakoon, se melkein tuhottiin mitättömän näköisen ja kapean Berezina-joen taistelussa. Napoleon vilisti nopeasti Ranskaan ja alkoi koota uutta armeijaa.

Myös ensimmäisessä maailmansodassa taistelut pyyhkivät Valko-Venäjää. Venäjän päämajakin sijaitsi pitkään Mogilevissa. Sodan päätyttyä Valko-Venäjältä tuli lyhyeksi ajaksi itsenäinen.

Toinen maailmansota merkitsi alueella varsinaista myllerrystä, ensin saksalaisten ja sitten venäläisten hyökkäysten aikana. Pääkaupunki Minsk tuhottiin täydellisesti. Koska Puolaa siirrettiin puoli sijaansa länteen, vanhat Puolan itäiset alueet jäivät Valko-Venäjän ja siten Neuvostoliiton alueiksi.

Stalingradia pidetään toisen maailmansodan tärkeimpänä käännekohtana. Pääosin Valko-Venäjän alueelle sijoittuva operaatio Bagration kesällä 1944 on kuitenkin vieläkin merkittävämpi sodan lopputuloksen kannalta. Se toi Saksalle jättimäiset tappiot. Loppu oli enää pyristelyä.

Viikon kokemusten perusteella Valko-Venäjä ei ole niin paha persläpi kuin poika-Bush väitti. Lukašenkan kuvia ei näy maisemassa. Paikat ovat kunnossa ja kaikkialla on hyvin siistiä. Matkamme aikana tosin taas pidätettiin muutama liian innokas lehtimies.

Ja päätellen teini-ikäisten ehjistä farkuista ei valkovenäläiset taida olla niin köyhiäkään.

pajen.fi